

În atenția Excelenței Sale,

Doamnei Viorica Dăncilă, *prim-ministru al Guvernului României,*

Domnului Viorel Ștefan, *viceprim-ministru al Guvernului României,*

Domnului Eugen Orlando Teodorovici, *ministrul finanțelor publice în Guvernul României,*

Domnului Ion Ghizdeanu, *președinte al Comisiei Naționale de Strategie și Prognoză,*

Domnului Liviu Dragnea, *președinte al Partidului Social Democrat,*

MEMORIU

Poziția comună adoptată de către asociațiile și grupurile

pentru protecția consumatorilor de servicii financiare,

cu privire la proiectul de Ordonanța de Urgență „Investește în tine”

Asociațiile și grupurile pentru protecția consumatorilor, semnatare ale prezentului memoriu, cu recunoașterea și respectarea dreptului Guvernului României de a emite acte potrivit dispozițiilor constituționale, ***își exprimă dezacordul*** cu privire la proiectul de Ordonanța de Urgență „Investește în tine”, în forma propusă și publicată pe site-ul Comisiei Naționale de Strategie și Prognoză la data de 06 iunie 2018.

Programul „Investește în tine”, demarat de către Guvernul României, își propune să faciliteze accesul persoanelor cu vârste cuprinse între 16-55 ani la *împrumuturi cu dobândă zero, garantate și subvenționate de stat*, respectiv acordate de către instituțiile de credit și instituțiile financiar-nebancare participante, *în vederea finalizării studiilor ori pentru dezvoltarea în plan personal a potențialilor beneficiari.*

Din punctul nostru de vedere, în forma actuală, proiectul programului „Investește în tine” se îndepărtează, în mod vizibil și nejustificat, de nevoia identificată în societate și care a

generat această propunere: ***acordarea posibilității tinerilor, cu o situație materială precară, de a accesa un credit subvenționat de stat pentru a urma cursurile unei instituții de învățământ superior.***

Apreciem că un asemenea program ar trebui adoptat după ample dezbateri, ținând cont de strategia pe termen lung a Ministerului Educației Naționale și cu participarea tuturor instituțiilor cu atribuții legale, precum și a reprezentanților beneficiarilor programului (asociațiile studențești, asociațiile elevilor, asociațiile pentru protecția consumatorilor, asociațiile industriei (ne)bankare etc). Având în vedere aceste argumente, ***considerăm că măsura de implementare a programului „Investește în tine” nu prezintă caracter urgent***, motiv pentru care necesitatea unui asemenea program ar trebui cumpănită și analizată în detaliu pentru a nu crea efecte contrare celor prezentate de către Guvernul României.

Prin prezentul memoriu ne raliem opiniei prezentate de către reprezentanții Consiliului Național al Elevilor (CNE), ai Alianței Naționale a Organizațiilor Studențești din România (ANOSR) și ai Consiliului Tineretului din România, opinie potrivit căreia adoptarea acestui program ar putea conduce la creșterea taxelor de studii și la scăderea gradului de finanțare a sistemului de învățământ. În calitate de reprezentanți ai consumatorilor de servicii financiar-bancare considerăm că un asemenea scenariu este posibil, dacă avem în vedere contribuția programului „Prima Casă” la creșterea prețurilor pe piața imobiliară din România.

De asemenea, apreciem că Guvernul României poate aduce la îndeplinire obiectivele trasate în program prin suplimentarea locurilor bugetate în cadrul universităților de stat, precum și prin alocarea de fonduri suplimentare destinate acordării burselor, astfel cum sunt acestea reglementate prin Ordinul Ministrului Educației Naționale nr. 3392/27.02.2017. ***Așadar, s-ar evita (supra) îndatorarea tinerilor (cu toate consecințele negative care decurg din această stare), iar Guvernul ar putea alocă banii de subvenționare a programului „Investește în tine” direct către învățământul superior din România și fără existența unor intermediari (instituțiile de credit și instituțiile financiar-bancare).***

În continuare, vă prezentăm, punctual, câteva dintre obiecțiile semnatarilor cu privire la textul proiectului Ordonanței de Urgență privind programul „Investește în tine”:

1. Beneficiarii programului ar putea plăti comisioane nejustificate, reprezentând chiar și o treime din rată lunară a creditului contractat.

Potrivit art. 1 alin. (3) din proiectul de OUG, „rata dobânzii pentru creditul acordat precum și cheltuielile privind comisioanele de analiză și gestiune a garanțiilor vor fi suportate din bugetul de stat (...)”

Având în vedere că prin aplicarea art. 2 lit. i) din OUG 50/2010 destinatarii programului „Investește în tine” nu beneficiază de protecția sporită conferită de acest act normativ, se impune modificarea art. 1 alin. (3), astfel încât toate costurile (dobânzi, comisioane și alte taxe) să fie suportate din bugetul de stat. Istoria ne-a arătat că băncile din România au practicat comisioane de administrare aplicate ca procent la soldul creditului, fapt care a condus la majorarea semnificativă a ratei lunare. De observat că aceste comisioane nu sunt cuprinse în art. 1 alin. (3), ceea ce conduce la concluzia că ar fi permise.

Pe cale de consecință, Guvernul României ar trebui să aplice norme stricte în eventualitatea implementării acestui program, și, totodată, să își asume subvenționarea dobânzii anuale efective care include toate costurile împrumutului. Este o măsură de a proteja consumatorul împotriva caracterului impus al contractului de credit, dublată de lipsa neîndeplinirii obligației de informare de către instituția de credit sau instituția financiar-nebancară.

2. Perioada de grație limitată la 5 ani nu acoperă toate situațiile ivite în practică.

Conform art. 2 alin. (5), „*creditul se acordă pentru o perioadă maximă de 10 ani, inclusiv perioada de grație*”, iar art. 2 alin. (6) arată că „*beneficiarul, împreună cu finanțatorul, stabilește de comun acord o perioadă de grație, cu obligația finanțatorului de a asigura o perioadă de grație cel puțin egală cu perioada studiilor, însă nu mai mult de 5 ani.*”

În primul rând, trebuie spus că finanțatorul, cel mai adesea, va impune o perioadă de grație. Beneficiarul-consumator al programului nu dispune de o putere de negociere suficient de mare pentru a modifica condițiile impuse de către finanțator.

În al doilea rând, impunerea unei perioade de grație de cel mult 5 ani este incompatibilă cu durata studiilor de licență în anumite domenii, cum ar fi medicina. Astfel, tânărul creditat ar putea fi pus în poziția de a începe achitarea ratelor mai înainte de a fi finalizat studiile.

3. Tinerii cu situație materială precară ar putea să nu beneficieze de programul guvernamental.

Potrivit art. 2 alin. (3), *„pentru acordarea creditului beneficiarul va fi însoțit de cel puțin un codebitor, dacă nu este el angajat.”*

Guvernul României fundamentează necesitatea programului, arătând că „rata șomajului în rândul tinerilor este de 18.3%”. Această rată de șomaj ridicată este cauzată fie de lipsa de experiență a tânărului în domeniul vizat, fie de lipsa de locuri de muncă în domeniul respectiv.

Cu titlu de exemplu, un tânăr cu situație materială precară, dornic de a urma cursurile unei facultăți, încearcă să acceseze un credit în condițiile programului guvernamental. Dacă nu este angajat, în vederea accesării creditului, el este obligat să aducă un codebitor. Însă, cel mai adesea, codebitorul este un membru al familiei, familie despre care arătam anterior că nu are o situație materială grozavă. În această situație, finanțatorul face o analiză și decide că nu poate acorda creditul, întrucât codebitorul nu realizează suficiente venituri. Astfel, destinatarului principal nu i se va aplica programul guvernamental.

Din cealaltă perspectivă, având în vedere rata ridicată a șomajului în rândul tinerilor de 18.3%, este destul de dificil ca un tânăr să se angajeze în domeniul de interes, iar dacă totuși se angajează, este de așteptat ca randamentul tânărului să scadă în ceea ce privește latura educațională. Or', din această perspectivă, scenariul intră în contradicție cu scopul

programului astfel cum a fost fundamentat. Pe de altă parte, finanțatorul poate solicita tânărului angajat o perioadă minimă în câmpul muncii, ceea ce nu i-ar permite acestuia să devină codebitor, și, pe cale de consecință, să nu poată accesa facilitatea de credit necesară derulării în continuare a studiilor.

4. Guvernul are obligația de a informa beneficiarii, precum și codebitorii, asupra riscurilor la care se expun ca urmare a accesării unui credit, având în vedere că legislația care acordă protecție sporită consumatorilor nu este aplicabilă în cazul lor.

Astfel cum precizam anterior, OUG 50/2010 privind creditele de consum nu se aplică și programului guvernamental „Investește în tine”, operând excepția instituită la art. 2 lit. i din OUG 50/2010.

Întotdeauna, când vine vorba despre accesarea unui credit, partea de costuri este cea care interesează cel mai tare consumatorul. Potrivit legii, acesta are dreptul să cunoască toate costurile creditului.

Pe de altă parte, nu mai puțin importante sunt clauzele legate de garanții și de modalitatea în care „răspund” beneficiarul și codebitorul dacă, din diverse motive, nu au posibilitatea de a achita creditul. Cel care accesează creditul trebuie să cunoască toate consecințele în materie de executare silită. Atât Guvernul, cât și finanțatorul, trebuie să se asigure că beneficiarul creditului a înțeles toate aceste consecințe deosebit de importante.

5. Aria cheltuielilor eligibile depășește limita rezonabilității, fapt care ar putea conduce nu doar la supraîndatorarea tinerilor, ci și la perspectiva efectuării de cheltuieli nechibzuite.

Conform art. 2 alin. (7), *„destinația creditului este de a acoperi nevoile tinerilor privind educația, sănătatea, cultura și sportul”*.

Apreciem astfel că s-ar impune restrângerea categoriilor de cheltuieli eligibile, ca o modalitate de protecție a tinerilor împotriva supraîndatorării. Totodată, având în vedere că prin lege se impune o limită a facilității de credit, este important ca beneficiarul să dispună permanent de sume de bani pentru acoperirea cheltuielilor principale care vizează dezvoltarea în plan personal.

6. Stabilirea *in concreto* a destinatarilor proiectului guvernamental

Potrivit art. 3 alin. (1), „*programul poate fi accesat și de persoane cu vârsta cuprinsă între 26 și 55 de ani, dacă acestea sunt cuprinse în sistemul de învățământ sau efectuează cursuri de reconversie și specializare profesională*” raportat la art. 1 alin. (1) – „*(...) are ca obiect facilitarea accesului la finanțare pentru tinerii care nu au împlinit vârsta de 26 de ani și care sunt cuprinși în sistemul de învățământ sau care efectuează cursuri de specializare*”: Guvernul României trebuie să se asigure că nu vor exista persoane care să se înscrie, temporar, în sistemul de învățământ/la cursuri de reconversie profesională/la cursuri de specializare, cu intenția strict de a accesa un credit subvenționat și garantat de către statul român.

7. Studiu de caz

Un student accesează programul guvernamental și, de-a lungul facultății, acumulează o datorie la bancă de 40.000 lei. Beneficiază de o perioadă de grație de 5 ani, urmând să achite creditul în următorii 5 ani, adică 60 de luni. Astfel, rata lunară plătită de către împrumutat este de 666 lei. Să presupunem că studentul este, de origine, dintr-un oraș de provincie. Adăugăm astfel cheltuielile cu chiria în cuantum de 250 euro, fără utilități.

Salariul mediu net din România, la acest moment, este de 2700 lei. Presupunând că acesta va fi și venitul studentului după finalizarea facultății, ***este suficient acest venit pentru a acoperi rata creditului, plata chiriei, utilitățile, precum și cheltuielile de zi cu zi?***

CONCLUZII

Având în vedere toate argumentele exprimate anterior, semnatarii prezentului memoriu își exprimă dezacordul în privința inițierii programului „Investește în tine”, atât timp cât există alte mijloace guvernamentale pentru îndeplinirea obiectivelor trasate prin proiectul de Ordonanță de Urgență.

Nu în ultimul rând, apreciem deschiderea către dialog a Guvernului României și vă putem asigura de întreaga noastră deschidere și colaborare pe marginea acestui subiect.

Cu deosebită considerație,

Asociația Parakletos, prin vicepreședinte Beatrice Aldea

Asociația Pro Consumatori (APC România), prin președinte Costel Stanciu

Grupul Clienților cu Credite în CHF (GCCC), prin reprezentant Dorin Tănase